

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням Вченої ради Університету
від 27.12.2023 року, протокол № 11
введене в дію наказом
від 27.12.2023 року № 850

ПОЛОЖЕННЯ

**ПРО ПОРЯДОК ТА УМОВИ ЗДІЙСНЕННЯ ВИБОРУ НАВЧАЛЬНИХ
ДИСЦИПЛІН ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ В КИЇВСЬКОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

(нова редакція)

Київ – 2023

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про порядок та умови здійснення вибору навчальних дисциплін здобувачами освіти в Київському університеті імені Бориса Грінченка (далі – Положення) забезпечує реалізацію права на вільний вибір освітніх компонентів здобувачами вищої та фахової передвищої освіти (далі – здобувачі), передбаченого пунктом 15 частини першої статті 62 Закону України «Про вищу освіту», пунктом 17 частини першої статті 54 Закону України «Про фахову передвищу освіту».

1.2. Цим Положенням визначається процедура формування переліку, вибору та подальшого вивчення здобувачами в Київському університеті імені Бориса Грінченка (далі – Університет) вибіркового освітнього компонента у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом.

1.3. Загальне керівництво над упровадженням та реалізацією цього Положення покладається на Науково-методичний центр стандартизації та якості освіти (далі – НМЦ СЯО) і Науково-дослідну лабораторію цифровізації освіти (далі – НДЛ ЦО) Університету.

2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИБОРУ

2.1. Формування вибіркової частини навчального плану

2.1.1. Перелік освітніх компонентів навчального плану складається з двох частин – обов'язкової та вибіркової. Вибіркова частина навчального плану становить від загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для певного рівня (ступеня) освіти не менше як: 25 відсотків для вищої освіти; 10 відсотків для фахової передвищої освіти.

Метою формування і в подальшому виконання вибіркової частини навчального плану є індивідуалізація навчання, задоволення освітніх і

кваліфікаційних потреб здобувачів, ефективне використання можливостей і традицій Університету, регіональних потреб тощо.

2.1.2. Вибір здобувачем освітніх компонентів створює умови для досягнення ним таких цілей:

- поглиблення професійних знань в межах обраної освітньої програми (спеціалізації, спеціальності) та здобуття додаткових спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, у тому числі із здобуттям професійної кваліфікації (якщо таке передбачено освітньою програмою);

- поглиблення знань та здобуття додаткових загальних та спеціальних (фахових) компетентностей в межах споріднених спеціальностей;

- ознайомлення із сучасним рівнем наукових досліджень інших галузей знань, розширення та/або поглиблення знань щодо загальних компетентностей.

2.1.3. У відповідності до сформованих цілей здобувачу пропонується реалізувати свій вибір шляхом:

- вибору дисциплін із переліку (далі – Каталог курсів) з урахуванням власних потреб та інтересів;

- вибору блоку із навчального плану, який включає фахові дисципліни обраної або іншої освітньої програми (спеціалізації, спеціальності), які визначають підготовку здобувача і спрямовані на підготовку конкурентного фахівця. Досягнення передбачених за таким блоком результатів навчання на визначеному рівні може бути підставою для рішення Екзаменаційної комісії про присвоєння професійної (в т.ч. додаткової) кваліфікації;

- комбінації зазначених вище способів.

2.1.4 У межах вільного вибору частини навчального плану здобувач може пройти також військову підготовку в іншому закладі освіти за відповідною програмою.

2.1.5 У межах вільного вибору частини навчального плану, здобувачу можуть зараховуватись кредити і результати навчання, які здобуті у формальній, неформальній та інформальній освіті. Процедура визнання та перезарахування таких результатів навчання визначається Порядком перезарахування освітніх компонентів і визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті, в Київському університеті імені Бориса Грінченка.

2.1.6 Вибіркові навчальні дисципліни можуть вивчатися в інших закладах освіти (зокрема закордонних), відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Університету.

2.2. Формування Каталогу курсів

2.2.1. Каталог курсів формується робочими групами, головами яких, за наказом ректора, призначаються декани факультетів / директор коледжу.

Наказ про створення робочих груп та призначення їх голів видається не пізніше 15 грудня поточного навчального року.

2.2.2. Розпорядженням декана факультету / директора коледжу затверджується склад робочої групи до якої мають входити завідувачі всіх кафедр факультету / голови циклових комісій коледжу, гаранті освітніх програм (представники групи забезпечення), заступник декана факультету / директора коледжу з навчальної роботи (виконує обов'язки секретаря робочої групи) та представники органів студентського самоврядування / Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених.

2.2.3. До 15 січня поточного навчального року на засіданні кафедри / циклової комісії обговорюється і затверджується перелік вибірових дисциплін. Затверджений перелік подається на розгляд робочою групою. Для другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти перелік може бути уточнений кафедрою до 15 травня поточного навчального року.

Перелік має обов'язково містити пропозиції для забезпечення відповідної кількості кредитів (на рік) у вибірковій складовій навчального плану освітньої програми закріпленої за кафедрою / цикловою комісією.

Обсяги і зміст дисциплін, які спрямовані на розширення та поглиблення спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, мають враховувати: структурно-логічну схему вивчення обов'язкових дисциплін; кількість кредитів і точок контролю в семестрі, визначених навчальним планом для вибіркової частини конкретної освітньої програми. Рекомендований обсяг¹ однієї вибіркової дисципліни становить 4 кредити. В окремих випадках, а саме: наявність обсягу вибіркової частини навчального плану на один рік, що не є кратним 4, допускається внесення дисциплін обсягом у 3 або 5 кредитів.

Для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра перелік дисциплін для вибору формується з розрахунку початку і завершення їх вивчення в одному навчальному році (наступному після року здійснення вибору).

До переліку вибірових навчальних дисциплін відповідної освітньої програми не можуть пропонуватись дисципліни, що аналогічні за змістом з обов'язковими навчальними дисциплінами.

Дисципліни, які вивчались здобувачами під час навчання за освітнім рівнем бакалавра, не можуть обиратись здобувачами освітнього ступеня магістра однойменної спеціальності.

2.2.4. Для формування Каталогу курсів робочі групи аналізують можливість якісного методичного, інформаційного, кадрового та матеріально-технічного забезпечення кафедрою/цикловою комісією освітнього процесу.

Основними критеріями забезпечення кафедри/циклової комісії, що спроможна реалізувати високу якість викладання вибіркової дисципліни, є кадрове забезпечення (практичний досвід роботи в галузі, досвід викладання дисципліни, особистий рейтинг викладача); навчально-методичне

¹ Рекомендовані обсяги не поширюються на вибіркові дисципліни для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

забезпечення (електронний навчальний курс, наявні підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації); матеріально-технічна база (лабораторне забезпечення, бази практичного навчання); інформаційне забезпечення; відгуки здобувачів про якість викладання дисциплін на кафедрах / циклових комісіях (результати опитувань, зокрема анкетування «Викладач очима студентів»); результати підсумкового контролю знань здобувачів.

Рішення про включення навчальної дисципліни до Каталогу курсів повинно ґрунтуватись на стратегії розвитку національної економіки, розвитку технологій, що формуються на стику різних предметних галузей, стану справ та визначення майбутніх потреб освітньої та інших галузей економіки; інформації від підприємств, організацій та установ роботодавців щодо їх поточних та перспективних потреб; урахуванні науково-дослідницьких інтересів здобувачів, відгуках випускників Університету щодо відповідності навчального плану освітньої програми потребам виробничої сфери; рейтингових списках вибіркового навчальних дисциплін за попередні роки тощо.

Визначені робочою групою вибірково навчальні дисципліни розглядаються і рекомендуються вченою радою факультету / педагогічною радою коледжу.

2.2.5. Автори вибіркового дисциплін, що увійшли до Каталогу курсів, до 15 лютого поточного навчального року створюють їх опис в електронному навчальному середовищі Університету – Цифровому кампусі у вкладці «Каталог вибіркового дисциплін». Для другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти опис може бути внесений до 15 травня поточного навчального року.

Після внесення інформації про вибіркoву дисципліну до електронного Каталогу курсів, НМЦ СЯО (Докторська школа – для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти) здійснює перевірку щодо повноти і правильності заповнення всіх полів. У разі, якщо до навчальної дисципліни в Каталозі курсів є зауваження, то перевіряючий робить спеціальну відмітку і

надсилає підтвердження автору про необхідність доопрацювання. Після доопрацювання навчальна дисципліна проходить повторну перевірку.

Перелік вибіркового навчальних дисциплін, які пройшли перевірку (отримали статус «Активний» у вкладці «Каталог вибіркового дисциплін»), виноситься на затвердження Вченою радою Університету: у березні поточного навчального року для освітнього рівня «бакалавр», освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр»; в червні поточного навчального року для освітнього рівня «магістр», освітньо-наукового рівня «доктор філософії».

2.3. Здійснення вибору освітніх компонентів здобувачами

2.3.1. Терміни проведення процедури вибору здобувачами освітніх компонентів обумовлені потребою своєчасного планування та організації освітнього процесу (формування контингенту здобувачів у групах і потоках для планування навчального навантаження науково-педагогічних, педагогічних працівників), його методичного і кадрового забезпечення.

2.3.2. Заходи з організації вибору здійснюються:

– для здобувачів першого (бакалаврського) освітнього рівня та освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра на початку весняного семестру, як правило у березні, який передує навчальному року, в якому передбачене їх вивчення;

– для здобувачів освітнього рівня «магістр» та освітньо-наукового рівня «доктор філософії» вибір організовується впродовж перших чотирьох тижнів навчання.

2.3.3. Процедура вибору освітніх компонентів включає кілька етапів:

Перший етап – ознайомлення здобувачів із порядком, строками, особливостями запису та формування груп для вивчення вибіркового навчальних дисциплін в Університеті, а також із переліком та змістом вибіркового блоків навчального плану. За необхідності здобувачам надаються консультації щодо реєстрації корпоративної поштової скриньки, акаунту і персонального кабінету в системі електронного навчання Університету.

Заходи цього етапу організуються факультетами / коледжем впродовж перших трьох тижнів навчання в семестрі, визначеному в п. 2.3.2. Ознайомлення здобувачів із переліками вибіркового блоку може розпочинатися кафедрами / цикловими комісіями з перших днів навчання за освітніми програмами.

Другий етап – вибір здобувачами² вибіркового блоку. Тривалість етапу не може перевищувати двох тижнів. Вибір блоку підтверджується власноруч підписаною здобувачем Заяви-1 на ім'я декана факультету / директора коледжу. Заходи другого етапу організуються факультетами/коледжем, при цьому може застосовуватись формування заяв з використанням автоматизованих електронних систем.

Для здобувачів, які обрали блок з навчального плану, вибір фіксується на всі семестри за якими розраховане вивчення освітніх компонентів блоку.

Третій етап – опрацювання заяв здобувачів факультетами / коледжем, перевірка контингенту і попереднє формування груп на вивчення блоків. За результатами цього етапу здобувачам, вибір яких не може бути задоволений з причин, названих у пункті 2.4.2, повідомляється про відмову (із зазначенням причин) і пропонується зробити вибір із скоригованого переліку. Тривалість етапу не перевищує одного тижня. Розпорядження декана факультету / директора коледжу про розподіл здобувачів за вибірконими блоками надається до НМЦ СЯО для внесення даних до системи електронного навчання Університету.

Четвертий етап – вибір дисциплін із затвердженого Каталогу курсів в системі електронного навчання Університету. Вибір дисциплін в системі підтверджується здобувачем шляхом встановлення відмітки у полі «Мій вибір остаточний», що вважається фактом поданням Заяви-2 на вивчення вибіркового блоку. Здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти формують Заяву-2 в персональному кабінеті Цифрового кампусу,

² Крім здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

роздруковують, підписують та візують у наукового керівника. Заходи другого етапу організуються НМЦ СЯО і НДЛ ЦО разом з факультетами / коледжем. Тривалість етапу не може перевищувати трьох тижнів.

П'ятий етап – опрацювання НМЦ СЯО результатів вибору здобувачами дисциплін із затвердженого Каталогу курсів. За результатами етапу здобувачам, вибір яких не може бути задоволений з причин перелічених у пункті 2.4.2, повідомляється про відмову (із зазначенням причин) і пропонується зробити вибір із скоригованого переліку. Тривалість етапу не перевищує трьох тижнів.

Шостий етап – остаточне опрацювання НМЦ СЯО освіти результатів вибору здобувачами дисциплін із скоригованого переліку (каталогу курсів), прийняття рішень щодо здобувачів, які не скористались правом вільного вибору (п. 2.4.5), формування груп та потоків. Тривалість етапу не перевищує двох тижнів.

2.3.4. Результати здійснення здобувачами вільного вибору навчальних дисциплін заслуховуються на Вченій раді Університету.

2.4. Організація вивчення обраних освітніх компонентів

2.4.1. Університет несе відповідальність за якість викладання і належне методичне забезпечення освітніх компонентів, які обрані здобувачами.

2.4.2. Здобувачу може бути відмовлено у реалізації його вибору і запропоновано здійснити новий вибір у наступних випадках:

– якщо кількість здобувачів, які обрали вибірковий блок з навчального плану, є меншою за встановлені в Університеті норми – 12 (15) осіб, що дорівнює половині академічної групи у 25 (30) осіб. Обмеження, передбачені цим пунктом, не поширюються на здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, а також на ті випадки, коли певний блок дисциплін обрали всі здобувачі, які навчаються за освітньою програмою, за певною формою навчання;

– якщо кількість здобувачів, які обрали певну дисципліну із Каталогу курсів, є меншою ніж 25 осіб. Навчальні групи для вивчення вибірових дисциплін, пов'язаних із вивченням іноземної мови, використанням комп'ютерних класів, спеціальних лабораторій тощо, формуються за умови наявності не менше 12-ти здобувачів. Обмеження передбачені цим пунктом, не поширюються на здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, а також на ті випадки, коли певну дисципліну обрали всі здобувачі, для яких вона передбачена або якщо дисципліна має спеціальну відмітку «дистанційно».

Якщо на вивчення вибіркової навчальної дисципліни записалось менше необхідної кількості здобувачів, то така дисципліна вважається не обраною, а здобувачам пропонується обрати зі списку (скорегований список) дисциплін, які обрані іншими здобувачами.

2.4.3. Обрані здобувачем навчальні дисципліни (блоки) затверджуються деканом факультету / директором коледжу, в якому він навчається, як складова індивідуального навчального плану студента / індивідуального плану виконання освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії (далі – ІНП).

Загальний обсяг на навчальний рік обов'язкової та вибіркової складових ІНП не повинна перевищувати 60 кредитів ЄКТС. Якщо під час вільного вибору дисциплін утворилась диспропорція у розподілі кредитів між семестрами, то її обсяг не повинен перевищувати 20%.

Невиконання будь-якої з позицій ІНП є академічною заборгованістю.

2.4.4. Зміна здобувачем з об'єктивних причин свого вибору після його затвердження можлива лише за письмовим дозволом декана факультету / директора коледжу. Не допускається зміна обраних дисциплін / блоків після початку навчального семестру, в якому вони викладаються.

Заява здобувача на внесення змін до вибіркової складової ІНП подається до початку навчального семестру, в якому передбачено вивчення вибіркової навчальної дисципліни.

Рішення про можливість задоволення заяви здобувача щодо внесення змін до ІНП приймається вченою / педагогічною радою структурного підрозділу. Внесені зміни не мають порушувати встановлені в Університеті вимоги щодо мінімальної чисельності здобувачів при формування груп на вивчення вибіркових дисциплін.

Зміни, внесені до ІНП, затверджуються деканом факультету / директором коледжу та погоджуються проректором з науково-методичної та навчальної роботи Університету (для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – проректором з наукової роботи).

2.4.5. Зміна здобувачем свого вибору після його затвердження можлива якщо кафедри / циклові комісії, дисципліни яких були обрані здобувачами, у виняткових випадках (з огляду на тенденції розвитку галузі та особливості освітніх програм) пропонують здобувачам заміну однієї або кількох навчальних дисциплін. Відповідне рішення про зміни приймається за умови отримання згоди всіх здобувачів, які обрали ці дисципліни.

2.4.6. Якщо здобувач у встановлені терміни без поважних причин не скористався своїм правом вибору (навчальної дисципліни, блоку), то відповідні позиції його ІНП визначаються за пропозицією випускової кафедри / циклової комісії з урахуванням вибору інших здобувачів, які навчаються за цією освітньою програмою і затверджується розпорядженням декана факультету / директора коледжу. Відмова здобувача виконувати сформований таким чином індивідуальний навчальний план є грубим порушенням п. 7.2 Положення про організацію освітнього процесу в Київському університеті імені Бориса Грінченка, внаслідок чого здобувач відраховується з Університету за невиконання навчального плану.

3. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

3.1.1. Заяви здобувачів з підсумками вільного вибору та розпорядження про формування груп зберігаються упродовж всього терміну навчання здобувача за відповідним освітнім рівнем (освітньо-професійним ступенем).

3.1.2. У випадку поновлення, переведення, допуску до занять після завершення академічної відпуски або зарахування на навчання за освітньою програмою підготовки бакалавра на базі здобутого рівня вищої освіти чи освітньо-професійного ступеня можливе перезарахування вибіркового дисциплін за рахунок фактично вивчених дисциплін, які не дублюють зміст обов'язкових на обраній освітній програмі.

Реалізувати право вибору (навчальних дисциплін, блоків) такі здобувачі можуть впродовж двох - трьох тижнів від початку навчального семестру з урахуванням результатів вибору здобувачів, які навчаються за цією освітньою програмою та обмежень що встановлені цим Положенням.
